

ואתחנן חי"ט שיחה א'

המקור להמצוה היא הפסוק "ושננתם לבניך", שגם כשגדול לומד תורה בהבנה והשגה, צריך לידע שהוא קטן לגבי חכמתו יתברך, ועליו להיות בביטול. וזהו הביאור ב"הלומד תורה ילד כו".

במצות תלמוד תורה, הן הרמב"ם והן אדמו"ר הזקן מתחילים עם החיוב ללמד לבנו קטן ורק אח"כ מדברים על המצוה ללמוד בעצמו. ויש לומר שהטעם לזה הוא מפני שהמקור להמצוה היא הפסוק "ושננתם לבניך". אך זה גופא צריך להבין.

והביאור: במצוות, הנה אף שענינים הוא קיום רצון העליון, ענין הביטול, מכל מקום העיקר הוא המעשה, וצירוף הבריות שנעשה על ידי המצוות הוא דבר נוסף. משא"כ בתלמוד תורה, שהלימוד גופא צריך להיות בביטול, ששכלו יבין את דבר ה', וצריך לשנות את שכלו מכמו שהיה לפני כן, הנה הביטול היא חלק מהמצוה גופא.

ועוד נקודה בזה: במצות תלמוד תורה הביטול נחוץ יותר, כי צריך ללמוד בשכלו, וכדי לוודא שלא יטה את השכל מצד הישות שלו, וכדי שהלימוד יהיה לאמיתתה של תורה, זקוק האדם לביטול.

וזהו החשיבות ד"ושננתם לבניך", שגם כשגדול לומד תורה בהבנה והשגה, צריך לידע שהוא קטן לגבי חכמתו יתברך, ועליו להיות בביטול.

ועל פי זה יובן המשנה באבות "הלומד תורה ילד וכו' לדיו כתובה על ניר חדש, והלומד תורה זקן וכו' לדיו כתובה על ניר מחוק". ולכאורה קשה, דכשאדם סוף סוף מתחיל ללמוד את התורה בזקנותו מדוע "מחלישה" המשנה אותו ומרפה את ידיו?

והביאור: הפירוש "לומד תורה זקן" הוא כשאדם לומד את התורה בלי הביטול דילד.

ועל פי זה יובן המשנה שלפני זה: "שמואל הקטן אומר בנפול אויבך על תשמח וכו'". ומבארים המפרשים שמדובר במלחמתה של תורה, ולכן "אל תשמח", כי השמחה אינה מצד זה שהשיג אלא מצד הישות שלו, והראיה שמרגיש "בנפול" - שחבירו נפל - אף ש"אלו ואלו דא"ח", ומרגיש שחבירו הוא "אויבך" - ולא כמו שצריך להיות "ואת והב בסופה".